

МАКТАБ ЁШИДАГИ БОЛАЛАРДА РАХИТ АСОРАТЛАРИНИНГ УЧРАШИ.

Неъматова Мафтуна Раҳим қизи.

Қизилтепа ТТБ педиатр шифокори, 996495317,

nematovam913@gmail.com

Аннотация: Рахит – бу D витамини етишмовчилиги ёки унинг метаболизми бузилиши натижасида юзага келадиган касаллик бўлиб, асосан болаларда учрайди ва суякларнинг минераллашувини бузади. Ушбу мақолада мактаб ёшидаги болаларда рахитнинг асосий асоратлари, уларнинг клиник кўриниши ва олдини олиш чоралари кўриб чиқилади.

Калит сўзлар: Рахит, Мактаб ёшидаги болалар, Асоратлар, D витамини, Суяклар минераллашуви, Остиомалация, Скелет деформациялари, Диагностика

Кириш:Рахит - (грек тилидан олинган булиб, хребет, умуртка погонаси деган манони билдиради) кукрак ва эрта ёшдаги болалар касаллиги булиб, суякларнинг минерализациясининг етишмовчилиги ва суяк хосил булишининг бузилиши билан кечадиган касалликдир. Витамин «Д» ва унинг метаболитлари етишмовчилиги касалликнинг асосий патогенетик бугими булиб, хизмат килади. Бошлангич даври 2-3 ойликда бошланади. Вегетатив асаб системаси бузилиши кузатилади. Бола безовта уйкусидан тез-тез уйғонади. Бола куп терлайди. Бошнинг энса соҳасида соч тукилади. Сийдикдан аммиак хиди келиб туради. Рахит асосан кичик ёшдаги болаларда учрайди, лекин унинг асоратлари мактаб ёшидаги болаларда ҳам сақланиб қолиши мумкин. D витамини етишмовчилиги, кальций ва фосфорнинг суякларда тўғри жойлашмаслиги натижасида суяклар ва бошқа тўқималарда жиддий ўзгаришлар кузатилади. Мактаб ёшидаги болаларда рахит асоратлари суяк деформациялари, мушаклар заифлиги ва умумий суяк тизими билан боғлиқ муаммолар кўринишида намоён бўлиши мумкин.

Рахитнинг мактаб ёшидаги болаларда учрайдиган асосий асоратлари:

1. Скелет деформациялари:- Ойўшсимон оёқлар (варус деформацияси): Бу ҳолат оёқ суякларининг тўғри ўсмаслиги натижасида юзага келади.- Харф ойўшсимон оёқлар (валгус деформацияси): Оёқлар тўғри ўсмаслиги туфайли устига қараб буккан ҳолат.- Кифоз ва сколиоз: Бел ёки кўкрак қисмларидаги суяклар деформацияси натижасида юзага келади.

2. Мушак ва боғламлар муаммолари: - Мушаклар заифлиги: Мушак тўқималарида кальцийнинг камлиги натижасида мушакларнинг кучсизлиги. - Гипотония: Мушак тонусининг пастлиги, бу ҳолат болаларда жисмоний фаолиятга салбий таъсир кўрсатади.

3. Дикқат ва ақлий ривожланиш билан боғлиқ муаммолар: - Концентрация ва дикқатни йиғишда қийинчиликлар: D витамини етишмовчилиги нафақат суяклар, балки марказий нерв тизимига ҳам таъсир кўрсатади. - Ақлий ривожланишда ортда қолиш: Етарли витамин ва минералларнинг етказиб берилиши таъминланмаганида, болаларнинг ақлий ривожланиши ҳам кечикади.

Рахитни диагностикалаш:

1. Клиник кўриниш: Беморнинг умумий ҳолати, суяк ва мушакларнинг кўриниши ва шикастланиш белгилари.

2. Лаборатория текширувлари: Қондаги кальций, фосфор ва D витамини даражаларини текшириш.

3. Рентгенография: Суяклардаги деформация ва ўзгаришларни аниқлаш.

Профилактика ва терапия:

1. D витамини ва кальций кўшимчалари: - D витамини кўшимчалари: Овқат рационига киритиш ёки препаратлар кўринишида қабул қилиш. - Кальций кўшимчалари: Суякларнинг минераллашувини таъминлаш учун кальций препаратларини қабул қилиш.

2. Озиқ-овқат таркибини ўзгартириш: - D витаминига бой маҳсулотлар, масалан, балиқ мойи, сут маҳсулотлари, тухум ва бошқа озиқ-овқатларни рационга киритиш.

3. Қуёш нуридан фойдаланиш: - Қуёш нури остида кўпроқ вақт ўтказиш, чунки қуёш нури терида D витамини синтезини рағбатлантиради.

4. Жисмоний машқлар ва реабилитация: - Суянган ва мушаклар тонусини ошириш учун жисмоний машқлар билан шуғулланиш.

Хулоса:Мақтаб ёшидаги болаларда рахитнинг асоратлари уларнинг умумий ривожланиши ва ҳаёт сифатига салбий таъсир кўрсатади. Ушбу муаммоларни аниқлаш ва ўз вақтида даволаш, шунингдек, самарали профилактика чораларини кўриш болаларнинг соғлом ўсишини таъминлашга ёрдам беради.

АДАБИЁТЛАР

1. Абдулхаджаев М.С., Кузнецова Д.Ж., Хакимов Е.П «Медицинский журнал Узбекистана» 1985й №12 37-39 бетлар
2. Антипкин Ю.Г. «Педиатрия» 1986й №4 12-16 бетлар
3. Антипин Ю.Г., Лукьянов Е.М. Омильченко Л.Н. Педиатрия 1988№1 87-91 бетлар.
4. Бисярина В.П. «Педиатриядан клиник лекциялар». Москва 1975. 167-196 бет
5. Бисярина В.П. «Детские болезни с уходом за детьми» Москва 1981й